

ความชุกชุมและความสัมพันธ์ของสัตว์ผู้ล่าในกลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาว

Abundance and Interaction of Carnivores in PhuKhieo-Nam NaoForest Complex

อัมพรพิมล ประยูร
กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า
สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสถานภาพประชากรของสัตว์ผู้ล่าหลายชนิดในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหลักมาจากการลดลงของจำนวนประชากรกลุ่มสัตว์กึ่งซึ่งเป็นเหยื่อชนิดหลัก พื้นที่อาศัยถูกทำลาย และถูกเปลี่ยนแปลงสภาพ รวมถึงการลักลอบล่าโดยตรง ซึ่งการอนุรักษ์ประชากรสัตว์ป่าโดยเฉพาะชนิดพันธุ์ที่อยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ ต้องอาศัยข้อมูลทางวิชาการเป็นพื้นฐานในการจัดการ เช่น ข้อมูลสถานภาพ ข้อมูลนิเวศวิทยาและชีววิทยา ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการวางแผนการจัดการสัตว์ป่าและถิ่นอาศัย โดยการอนุรักษ์สัตว์ผู้ล่าโดยเฉพาะชนิดที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมจำนวนประชากรของสัตว์กินพืช จะสร้างความสมดุลให้กับระบบนิเวศและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นั้น ๆ

ผลการศึกษาในกลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาว พบการกระจายของสัตว์ผู้ล่า ๒๑ ชนิด ซึ่งชนิดที่สำคัญและใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เสือดาว แมวลายหินอ่อน เสือไฟ เสือลายเมฆ และหมาใน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาวเป็นผืนป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ป่า จากการศึกษาความชุกชุมของสัตว์ผู้ล่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว พบเขตแดนแผงหางปล้องมีความชุกชุมสูงที่สุด รองลงมาเป็นหมาใน อีเห็นธรรมดา (๔.๗๕% ๒.๘๑% ๒.๒๒%) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากศักยภาพการควบคุมประชากรสัตว์กึ่ง หมาในจึงเป็นสัตว์ผู้ล่าที่อยู่ลำดับสูงสุดของพื้นที่นี้ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์ผู้ล่า พบว่าหมาในกับเสือลายเมฆมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ในเชิงบวก โดยการใช้พื้นที่อาศัยของสัตว์ทั้งสองชนิดมีความสัมพันธ์กันมากถึง ๘๖% และมีช่วงเวลาการทำกิจกรรมรอบวันที่ใกล้เคียงกัน เขตแดนแผงหางปล้องกับอีเห็นธรรมดา มีความสัมพันธ์ของการเลือกใช้พื้นที่อาศัย ๙๖% และมีช่วงเวลาการทำกิจกรรมรอบวันที่ใกล้เคียงกัน หมีควายกับหมีหมา มีความสัมพันธ์ของการเลือกใช้พื้นที่อาศัย ๘๐% และมีช่วงเวลาการทำกิจกรรมรอบวันที่ใกล้เคียงกัน หมีขอกับหมาไม่มีความสัมพันธ์ของการเลือกใช้พื้นที่อาศัย ๔๗% และมีช่วงเวลาการทำกิจกรรมรอบวันที่แตกต่างกัน และแมวตากับพังพอนกินปูมีความสัมพันธ์ของการเลือกใช้พื้นที่อาศัย ๙๑% และมีช่วงเวลาการทำกิจกรรมรอบวันที่แตกต่างกัน ทั้งนี้สัตว์ผู้ล่าที่อาศัยในพื้นที่แต่ละแห่งนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตหลายปัจจัย โดยปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการกระจายและความชุกชุมคือ ปริมาณเหยื่อและการกระจายของสัตว์ผู้ล่าชนิดอื่นในพื้นที่